

Overzicht van stemmingen in de Tweede Kamer

afdeling **Directie Inhoud**

aan De leden van de vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

datum 24 maart 2026

Betreffende wetsvoorstel:

36.800 VIII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2026

Eindstemming wetsvoorstel

Het wetsvoorstel is op 24 maart 2026 aangenomen door de Tweede Kamer.

Voor: 50PLUS, D66, CDA, VVD, SGP, ChristenUnie, JA21, BBB, Lid Keijzer, Groep Markuszower en PVV.

Tegen: SP, GroenLinks-PvdA, Volt, PvdD, DENK en FVD.

Aangenomen amendementen

Begrotingsstaat artikel 01 Primair onderwijs

Begrotingsstaat artikel 08 Internationaal beleid

77 (Stoffer en Rooderkerk) over het verhogen van het bedrag voor het Nationaal Onderwijsmuseum

Het Nationaal Onderwijsmuseum vervult een belangrijke functie als het gaat om kennisontwikkeling, het behouden en ontsluiten van de collectie en het verzorgen van educatie en voorlichting over de achtergronden en de ontwikkeling van het onderwijs binnen Nederland en het Koninkrijk. Ondergetekenden willen voorkomen dat het voortbestaan van dit museum, dat een geschiedenis heeft van 150 jaar, in gevaar komt. Zij steunen het pleidooi van de PO-raad en de VO-raad om het voortbestaan van het Nationaal Onderwijsmuseum te waarborgen met adequate ondersteuning van de Rijksoverheid. Met een stabiel en toereikend budget zou het museum, in samenwerking met het onderwijsveld, de komende jaren een toekomstbestendige exploitatie moeten verzekeren en daartoe een plan moeten ontwikkelen.

Ondergetekenden constateren dat voor een goede borging van het museum en de collectie een structurele jaarlijkse bijdrage van het Rijk nodig is van ruim 900.000 euro. In de afgelopen jaren is slechts eenmaal indexatie toegekend. Ook voor het beheer en de opslag van de collectie zijn extra middelen nodig. Dit amendement verhoogt het bedrag voor het Nationaal Onderwijsmuseum in de begroting 2026 met 350.000 euro om vanaf dit begrotingsjaar meteen het structureel benodigde jaarlijkse bedrag van 945.000 euro ter beschikking te stellen. De gemeente Dordrecht is overigens bereid een subsidie van circa 400.000 euro te continueren en het museum genereert zelf ook een substantieel aandeel eigen inkomsten (440.000 euro).

Dekking wordt gevonden in de vrij te besteden middelen van artikel 8 Internationaal beleid.

Aangenomen. Voor: SP, 50PLUS, GroenLinks-PvdA, D66, Volt, PvdD, CDA, DENK, SGP, ChristenUnie, JA21, BBB en FVD.

Begrotingsstaat artikel 14 Cultuur

38 (Ceder en Van der Burg) over een financiële impuls voor het Joods Cultureel Kwartier

Amendementen zijn in volgorde van stemming - op artikelnummer - weergegeven: allereerst de aangenomen en/of overgenomen amendementen, vervolgens de verworpen of ingetrokken amendementen en tenslotte eventuele moties. Vervangen amendementen zijn d.m.v. een → aangegeven: bijv. 7 → 8 → **20**. Amendement nr. 7 is vervangen door amendement nr. 8, dat op zijn beurt vervangen is door amendement nr. 20. De vette notatie van het stuknummer geeft aan dat dit het definitieve amendement is. De stemmingslijsten worden gemaakt op basis van de ongecorrigeerde draad van de vergadering.

datum 24 maart 2026

blad 2

De Joodse gemeenschap is onlosmakelijk verbonden met Nederland, zowel in de geschiedenis als vandaag de dag. Het Joods Cultureel Kwartier, bestaande uit het Joods Museum, de Portugese Synagoge, het Nationaal Holocaustmuseum en de Hollandsche Schouwburg, laat zien hoe 400 jaar Joods leven in Nederland vorm heeft gekregen. Zeker in een tijd van toenemend antisemitisme is het van belang dat zoveel mogelijk Nederlanders, en zeker kinderen, hier kennis van nemen en leren over de Joodse cultuur en geschiedenis in Nederland, inclusief over de Tweede Wereldoorlog en de Holocaust. Het Joods Cultureel Kwartier heeft sinds de terroristische aanval in Israël op 7 oktober 2023 en de daaropvolgende oorlog in Gaza te maken met teruglopende bezoekersaantallen. Indieners zien grote meerwaarde in het werk van het Joods Cultureel Kwartier. Ter ondersteuning van het werk, inclusief educatie en andere publieksactiviteiten en voor het ook in deze tijd financieel sluitend krijgen van het werk, beogen indieners het Joods Cultureel Kwartier een eenmalige financiële impuls te geven van 1 miljoen euro. Dekking wordt gevonden in het niet-juridisch verplichte deel van artikel 14 Cultuur.

Aangenomen. Voor: SP, 50PLUS, GroenLinks-PvdA, D66, Volt, PvdD, CDA, VVD, SGP, ChristenUnie, JA21, BBB, Lid Keijzer, Groep Markuszower en PVV.

Begrotingsstaat artikel 16 Onderzoek en wetenschapsbeleid

83 (Rajkowski) over het loslaten van het oormerken van middelen voor uitsluitend proefdierlijke onderzoeksmethoden

Indieners onderschrijven het streven om het aantal dierproeven op apen verder te verminderen. Tegelijkertijd maken wetenschappers en medische experts duidelijk dat alternatieve onderzoeksmethoden op dit moment nog niet in alle gevallen toereikend zijn om dierproeven volledig te vervangen. Met name bij fundamenteel onderzoek naar o.a. complexe immuunreacties en neurologische aandoeningen zijn proeven met niet-humane primaten soms nog noodzakelijk om de veiligheid en effectiviteit van nieuwe behandelingen te kunnen beoordelen. Het verplicht oormerken van middelen voor uitsluitend proefdierlijke methoden kan daardoor de voortgang van essentieel medisch onderzoek belemmeren. Dat vinden de indieners onwenselijk.

Met dit amendement wordt beoogd het oormerken van middelen los te laten, zodat onderzoeksfinanciering opnieuw kan worden ingezet op basis van wetenschappelijke noodzaak en beschikbaarheid van volwaardige alternatieven. Dit biedt ruimte om zowel de ontwikkeling van proefdierlijke methoden te blijven stimuleren en om, waar dat nog onvermijdelijk is, verantwoord dierproefonderzoek voort te zetten. Hiermee wordt recht gedaan aan het streven naar vermindering van dierproeven zonder het risico te nemen dat de kwaliteit en (internationale) positie van het Nederlandse medisch onderzoek onder druk komen te staan.

Aangenomen. Voor: D66, CDA, VVD, SGP, ChristenUnie, BBB, Lid Keijzer en FVD.

Verworpen amendementen

Diverse artikelen

3 → 8 → **74** (Moorman en Stultiens) over het volledig ongedaan maken van de voor 2026 ingeboekte bezuinigingen

Het kabinet is voornemens om € 1,37 miljard per jaar te gaan bezuinigen op de begroting van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (zie tabel 4 bij de OCW begroting 2026, pag. 25). In het coalitieakkoord *Aan de slag. Bouwen aan een beter Nederland* van D66, VVD en CDA wordt aangekondigd met ingang van 2027 olopend structureel tot € 1,5 miljard per jaar te gaan investeren. Voor het jaar 2026 staan de huidige bezuiniging van in totaal € 793 miljoen dus onverminderd ingeboekt. Als de voorgenomen bezuinigingen op de OCW begroting voor 2026 ongewijzigd doorgang vinden, dan komen, ondanks de goede voornemens van het nieuwe coalitie, vele banen op de tocht te staan, neemt de kansengelijkheid toe en dreigt alsnog wetenschappelijk talent weg te vallen.

datum 24 maart 2026

blad 3

Met dit amendement stellen indieners voor om de voor 2026 ingeboekte bezuinigingen volledig ongedaan te maken. De indieners zijn met de coalitiepartijen D66, VVD en CDA van mening dat bezuinigen op onderwijs, onderzoek en innovatie zeer onverstandig is en op de lange termijn meer geld kost dan het oplevert. De indieners vinden dat daarom óók voor het jaar 2026 afgezien moet worden van bezuinigingen op de OCW-begroting.

(bedragen x € 1.000)	2026
Bezuinigingen maatschappelijke diensttijd	- 44.902
HLA 23. Afschaffen brede brugklas en beperken S&O	- 170.000
HLA 24. Alternatieve invulling bijstelling sectorplannen hoger onderwijs en wetenschap	- 134.734
HLA 26. Terugdraaien groei apparaat rijksoverheid	- 62.186
HLA 29. SPUK naar GF en PF met 10% budgetkorting	- 81.261
HLA 34. Gerichte keuzes ontwikkelingssamenwerking	- 8.511
HLA 35. Verlaging non-ODA-middelen	- 718
HLA 40. Generieke taakstelling subsidies rijksbreed	- 131.838
HLA 41. Verminderen internationale studenten (via bestuurlijk akkoord)	- 17.000
HLA 43. Alternatieve invulling afschaffen OV-vergoeding buitenland studerende	- 4.000
HLA 69. Fonds Onderzoek Wetenschap	- 106.929
Ten behoeve van 4x 25 miljoen fonds onderzoek en wetenschap	- 25.000
Inhoudende loonbijstelling externe inhuur tranche 2025	- 4.532
Amendement Kent doortaakstelling externe inhuur	- 1.867
Totaal	-793.478

De dekking van dit amendement wordt gevonden bij amendementen op het Belastingplan 2027. Indieners verwijzen hierbij naar de voorstellen uit de moties van Jetten, Timmermans, Bontenbal, Dijk, Ouwehand, Dassen, Van Baarle, Bikker ingediend bij de Algemene Politieke Beschouwingen 2024 (Kamerstukken II 2024/25, 36 600, nrs. 12 en 13). Hierbij is goed gekeken naar de doorgerkende verkiezingsprogramma's van partijen van links tot rechts.

Dekkingsvoorstellen bevatten het aanpakken van ondoelmatige en ineffektieve fiscale regelingen, het invoeren van een digitale dienstenbelasting, het aanscherpen van de renteaftrekbeperking & het beperken van constructies waarmee winstbelasting wordt ontweken. Hiermee kunnen de onderwijsbezuinigingen ruimschoots worden gedekt, waardoor de overheidsfinanciën niet verslechteren.

Verworpen. Voor: SP, 50PLUS, GroenLinks-PvdA, Volt, PvdD, DENK en FVD.

Begrotingsstaat artikel 01 Primair onderwijs

78 (Moorman) over het terugdraaien van de voor 2026 voorziene bezuinigingen op het Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid

Met dit amendement stelt de indiener voor om de voor 2026 voorziene bezuinigingen van € 60,9 miljoen op het Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid (GOAB) terug te draaien. Deze bezuiniging is het gevolg van de 10% budgetkorting die op elke SPUK wordt toegepast voordat deze naar het gemeente- of provinciefonds wordt overgeheveld (HLA. 29). Met geld dat gemeenten ontvangen uit het GOAB kunnen zij maatregelen treffen voor kinderen die risico lopen op een onderwijsachterstand. Voor- en vroegschoolse educatie vormen een belangrijke onderdeel van dit beleid, net als schakelklassen voor kinderen met een taalachterstand, nieuwkomersonderwijs en verlengde schooldagen.

In het coalitieakkoord *Aan de slag. Bouwen aan een beter Nederland* van D66, VVD en CDA leest de indiener dat deze partijen leerachterstanden vroeg willen aanpakken door te *'investeren in bewezen aanpakken zoals de rijke schooldag en voor- en vroegschoolse educatie via gemeentelijk onderwijsachterstandsmiddelen'* (p. 46). Indiener leest hierin dat D66, VVD en CDA het GOAB door willen zetten en acht het daarom zeer onverstandig om de bezuinigingen in 2026 door te voeren. Er zullen programma's worden afgeschaald die

datum 24 maart 2026

blad 4

vanaf 2027 weer kunnen worden opgebouwd en er zullen mensen worden ontslagen die vanaf 2027 weer kunnen worden aangenomen, wat een inefficiënte manier is om het onderwijsachterstandenbeleid effectief en duurzaam vorm te geven. Bovendien kost het weer opnieuw opstarten en aannemen van personeel meer dan het onverminderd doorzetten van beleid.

Dekking vindt de indiener in de onderuitputting van de begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, zoals vermeld in de Najaarsnota 2025. Indiener is van mening dat geld dat is gereserveerd is voor onderwijs ook daadwerkelijk naar onderwijs moet gaan en niet standaard moet terugvloeien in de algemene middelen. Het zal leiden tot een lichte verslechtering van het EMU-saldo, maar dit zal minimaal zijn gezien het gaat om een eenmalig bedrag van € 60,9 miljoen in 2026.

Verworpen. Voor: SP, 50PLUS, GroenLinks-PvdA, Volt, PvdD, DENK en ChristenUnie.

Begrotingsstaat artikel 01 Primair onderwijs

86 (Moorman en Patijn) over het ophogen van de aanvullende onderwijsbekostiging voor kinderen van arbeidsmigranten

Met dit amendement beogen de indieners ervoor te zorgen dat de kinderen van arbeidsmigranten net zoals de kinderen van asielzoekers extra begeleid kunnen worden in het primair onderwijs. Met dit amendement wordt het verschil tussen de bekostiging van nieuwkomersonderwijs voor kinderen van asielzoekers en arbeidsmigranten reeds vanaf 2026 verkleind, op de wijze die is voorzien voor 2028.¹ Dit doen de indieners door de aanvullende onderwijsbekostiging voor de kinderen van arbeidsmigranten op te hogen met 13,4 miljoen. Als gevolg van het amendement zal ook de Regeling bekostiging WPO en WEC 2026 moeten worden aangepast, zodat de rekenregels in overeenstemming worden gebracht met het extra bedrag dat aan het onderwijs voor overige vreemdelingen wordt toegekend. Op deze manier kunnen kinderen van arbeidsmigranten ondersteunend taalonderwijs krijgen zonder dat de druk op scholen te groot wordt.

Kinderen van arbeidsmigranten vallen momenteel onder een andere regeling dan kinderen van asielzoekers. Voor een kind van een asielzoeker kreeg een school in 2025 13.802 euro extra per jaar om het speciale nieuwkomersonderwijs te bekostigen, terwijl dat voor overige nieuwkomers slechts 4.288 euro was.² Kinderen van arbeidsmigranten vallen onder die laatste categorie 'overige nieuwkomers'. In het tweede jaar krijgen scholen voor extra taalonderwijs voor kinderen van asielzoekers 2.076 euro, terwijl ze het tweede jaar voor overige vreemdelingen niets meer krijgen. Steeds meer scholen – zoals bijvoorbeeld in delen van Den Haag - hebben juist alleen te maken met die tweede categorie, waardoor ze de financiering niet rond krijgen en leerlingen soms niet in de taalonderwijs klassen kunnen blijven. De indieners willen het verschil tussen deze twee groepen verkleinen, en zetten hiertoe een eerste stap met dit amendement.

Er zijn naar schatting rond de 50.000 kinderen van arbeidsmigranten in een kwetsbare positie in Nederland.³ Deze kinderen groeien op in gezinnen met een huishoudinkomen dat valt binnen de onderste 57 procent van het Nederlands gemiddelde. Het gaat om 24.040 basisschoolkinderen en 12.990 tieners van 13-18 jaar. Hoewel zij net als de kinderen van asielzoekers een taalachterstand hebben, worden zij nauwelijks meegenomen in de regeling voor het nieuwkomersonderwijs om taallessen voorrang te geven. Kinderen van arbeidsmigranten krijgen echter juist vaker te maken met extra uitdagingen aangezien zij vaker voor een korte periode terugkeren naar het thuisland waardoor het moeilijker wordt om de Nederlandse taal eigen te maken, door de onregelmatige werktijden van hun ouders en de mate waarin ze op zichzelf aangewezen zijn en soms doordat de kinderen van arbeidsmigranten pas op latere leeftijd naar school gaan (in sommige landen pas vanaf 10 jaar oud). Dit voorstel draagt bij aan het verbeteren van de omstandigheden van deze kinderen, op dit moment is de bekostiging voor deze doelgroep ontoereikend, zo onderzocht het IBO.

Het IBO onderzocht in 2025 wat er nodig is om de omstandigheden waarin arbeidsmigranten die in Nederland leven te verbeteren.⁴ In 5 bouwstenen doet het IBO beleidsaanbevelingen waarin niet alleen wordt gekeken naar de arbeidsomstandigheden maar ook naar maatschappelijke impact, en eerlijke verdeling van kosten en baten (bouwsteen 4). In bouwsteen 4.6 zet het IBO uiteen dat aanvullende onderwijsbekostiging voor primair onderwijs gelijk moet worden getrokken met het niveau van kinderen van

datum 24 maart 2026

blad 5

asielzoekers. Met dit amendement wordt er slechts een stap genomen in de goede richting aangezien het IBO berekend dat er 53 miljoen extra nodig is om de regeling volledig gelijk te maken voor beide groepen. Er zal in de toekomst een groter bedrag nodig zijn om deze groepen volledig op gelijke voet te stellen. Het IBO laat zien dat het nodig is om het onderscheid tussen kinderen van asielzoekers of overige vreemdelingen te laten vervallen. Hierdoor wordt het voor scholen eenvoudiger om een aanvraag in te dienen, ook komt dit ten goede van de uitvoerbaarheid volgens het IBO, aangezien ook DUO dit onderscheid niet hoeft te toetsen. Beide groepen vallen dan dus onder de noemer 'Nieuwkomers (asielzoekers en overige vreemdelingen)'. Het doel van de maatregel is dus niet alleen het verbeteren van toegang naar ondersteunend onderwijs voor kinderen van arbeidsmigranten, maar ook het verzachten van de druk op de maatschappij en met name de druk op scholen voor deze extra ondersteuning.

De dekking voor dit amendement is gevonden op Artikel 1 van de begroting en komt uit het beleidsmatig gereserveerde budget van 0,27%. Vanaf 2028 is er bij de voorjaarsnota 13,4 miljoen toegevoegd aan het budget voor nieuwkomersonderwijs om de bedragen deels gelijk te trekken. Wat de indieners betreft is er ook in 2026 en 2027 al budget nodig. Met dit amendement wordt ook gevraagd een bedrag van €13,4 miljoen voor 2027 te reserveren.

¹ Zie memorie van toelichting begroting OCW blz. 45 en IBO 'Bouwstenen voor doordachte sturing op arbeidsmigratie' blz. 162

² IBO 'Bouwstenen voor doordachte sturing op arbeidsmigratie': <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2025/07/11/bouwstenen-voor-doordachte-sturing-op-arbeidsmigratie>

³ Risbo, in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid 'Kwetsbaarheid en veerkracht': <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2024/05/13/bijna-50.000-kinderen-van-arbeidsmigranten-in-kwetsbare-positie>

⁴ IBO 'Bouwstenen voor doordachte sturing op arbeidsmigratie': <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2025/07/11/bouwstenen-voor-doordachte-sturing-op-arbeidsmigratie>

Verworpen. Voor: SP, 50PLUS, GroenLinks-PvdA, Volt, PvdD, DENK en ChristenUnie.

Begrotingsstaat artikel 03 Voortgezet onderwijs

Begrotingsstaat artikel 08 Internationaal beleid

79 (Ergin) over budget voor een pilot voor een reiskostenvergoeding (OV) voor bovenbouwleerlingen in het praktijkonderwijs die stage lopen

Met dit amendement wordt budget vrijgemaakt ten behoeve van een pilot voor een reiskostenvergoeding (OV) voor bovenbouwleerlingen in het praktijkonderwijs die stage lopen. In het praktijkonderwijs lopen leerlingen in de bovenbouw doorgaans drie of vier dagen per week stage bij een werkgever om werkervaring op te doen. De (te) hoge reiskosten vormen daarbij voor een deel van de leerlingen en hun ouders een concrete drempel, terwijl stage een essentieel onderdeel is van de route naar werk. Op dit moment ontvangen alleen de leerlingen die binnen het praktijkonderwijs een opleiding op mbo-niveau volgen een structurele OV-vergoeding. Dit betreft een beperkte groep, terwijl ook de overige bovenbouwleerlingen in het praktijkonderwijs vergelijkbare reiskosten maken voor hun stage. Dit is niet uit te leggen en werkt ongelijkheid in de hand. Met deze pilot kunnen scholen in het praktijkonderwijs leerlingen ondersteunen met een vergoeding voor reiskosten naar de stageplek. Hiermee wordt voorkomen dat het succesvol volgen van een stage afhankelijk is van het inkomen van ouders. Dit amendement regelt hiervoor een budget van € 1.500.000. De minister evalueert tijdig de resultaten van deze pilot en informeert de Kamer over de uitkomsten, met het oog op een mogelijke structurele regeling.

De dekking voor dit amendement wordt gevonden in de vrije ruimte bij artikel 08 (Internationaal beleid).

Verworpen. Voor: SP, 50PLUS, GroenLinks-PvdA, Volt, PvdD, DENK, BBB en PVV.

Begrotingsstaat artikel 03 Voortgezet onderwijs

Begrotingsstaat artikel 08 Internationaal beleid

datum 24 maart 2026

blad 6

88 (Ergin) over ontwikkeling van een landelijk kennis- en expertisecentrum voor thuiszitters

In Nederland zitten naar schatting circa 70.000 kinderen en jongeren thuis zonder passend onderwijs. Het betreft leerlingen met uiteenlopende ondersteuningsbehoeften, waaronder neurodiversiteit, langdurige ziekte en complexe combinaties van onderwijs- en zorgvragen. Voor een aanzienlijk deel van deze groep, naar schatting circa 75%, is sprake van een neurodivers profiel, veelal in combinatie met andere ondersteuningsvragen. Juist deze cumulatie van problematiek leidt ertoe dat bestaande onderwijs- en zorgstructuren vastlopen.

De huidige ondersteuning is versnipperd georganiseerd. Expertise bevindt zich verspreid over scholen, samenwerkingsverbanden en gemeenten, zonder landelijke uitvoeringsstructuur die bij complexe, vastgelopen casuïstiek kan doorpakken. Dit leidt tot verschillen in aanpak, trage besluitvorming en langdurige situaties waarin leerlingen tussen wal en schip raken.

Met dit amendement wordt beoogd een landelijk kennis- en expertisecentrum voor thuiszitters te ontwikkelen. Het centrum vervangt geen scholen en neemt geen zorg over, maar heeft tot doel bij complexe en vastgelopen situaties regie te organiseren, expertise te bundelen en maatwerkonderwijs praktisch uitvoerbaar te maken. Daarnaast wordt de praktische toepassing en implementatie van de opbrengsten uit de Landelijke Ontwikkelaanpak Neurodiversiteit in het Onderwijs (NDO) uitgevoerd door wetenschappers en inhoudelijke experts binnen de NDO, onder verantwoordelijkheid van de regiestuurgroep NDO. Hiermee wordt geborgd dat ontwikkelde kennis structureel wordt vertaald naar de uitvoeringspraktijk en dat regie en inhoudelijke aansturing binnen de bestaande NDO-structuur zijn belegd.

Voor het ontwikkelen van een uitvoeringsplan voor dit landelijk kennis- en expertisecentrum wordt € 200.000 beschikbaar gesteld. Dit plan omvat onder meer de organisatorische inrichting, werkwijzen, mandatering, samenwerkingsafspraken en de ontwikkeling van trainingsmodules. De middelen worden onttrokken aan artikel 8 (Internationaal beleid), onderdeel vrije ruimte.

Met deze gerichte investering wordt een structurele stap voorbereid om langdurige schooluitval terug te dringen en inclusief, toegankelijk onderwijs voor ieder kind dichterbij te brengen.

Verworpen. Voor: SP, 50PLUS, GroenLinks-PvdA, Volt, PvdD, DENK, ChristenUnie en BBB.

Begrotingsstaat artikel 14 Cultuur

Begrotingsstaat artikel 15 Media

Begrotingsstaat artikel 03 Voortgezet onderwijs

Begrotingsstaat artikel 09 Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid

71 → **128** (Ergin) over verhoging van de structurele subsidie voor LBVSO

Het leerlingenbelang Voortgezet Speciaal Onderwijs (LBVSO) behartigt de belangen van kinderen en jongeren met een neurodivergent profiel, een beperking en/of een ondersteuningsbehoefte. Het gaat daarbij om naar schatting 850.000 tot 900.000 kinderen en jongeren van 4 tot 27 jaar die in en rondom het onderwijs participeren: in regulier en speciaal onderwijs, praktijkonderwijs, mbo, hbo en wo, in residentiële instellingen, dagprogramma's, thuiszittertrajecten en alternatieve leer- en zorgvormen.

LBVSO is oorspronkelijk opgericht als belangenorganisatie voor leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs (vso). In die context ontvangt de organisatie momenteel een structurele subsidie van circa €120.000 per jaar, gericht op een doelgroep van ongeveer 40.000 (v)so-leerlingen. In de afgelopen jaren is de rol en het bereik van LBVSO echter ingrijpend veranderd. De organisatie is uitgegroeid tot de enige landelijke jongerenorganisatie die kinderen en jongeren met een ondersteuningsbehoefte structureel vertegenwoordigt over alle onderwijssectoren en overgangen heen.

Daarmee vervult LBVSO inmiddels een essentiële en erkende rol in beleid, toezicht en evaluatie, onder meer door het organiseren van landelijke jongerenvertegenwoordiging, het inbrengen van ervaringskennis in beleidsontwikkeling en het vervullen van een regierol in door OCW geïnitieerde trajecten zoals de Ontwikkelaanpak Neurodiversiteit in het Onderwijs.¹ Juist kinderen en jongeren met een ondersteuningsbehoefte worden in

datum 24 maart 2026

blad 7

bestaande medezeggenschaps- en participatiestructuren onvoldoende bereikt, terwijl zij onevenredig vaak te maken krijgen met uitsluiting, ontoegankelijkheid en gebrekkige ondersteuning.

De huidige subsidie staat niet in verhouding tot de omvang van de doelgroep die LBVSO inmiddels vertegenwoordigt, noch tot het takenpakket dat de organisatie uitvoert. Wanneer de bestaande subsidie van €120.000 voor circa 40.000 leerlingen wordt afgezet tegen het huidige bereik van 850.000 tot 900.000 kinderen en jongeren, wordt duidelijk dat sprake is van een structurele onderfinanciering. Hierdoor ontbreekt de noodzakelijke ruimte voor verdere professionalisering, continuïteit en duurzame participatie van deze doelgroep in het onderwijsbeleid.

Dit amendement sluit aan bij de doelstellingen van de OCW-begroting om toegankelijkheid, gelijke kansen en inclusie in het onderwijs te bevorderen. In de begroting wordt benadrukt dat ook leerlingen en studenten met een beperking of ondersteuningsbehoefte volwaardig moeten kunnen deelnemen aan het onderwijs en dat hun betrokkenheid bij beleid, toezicht en evaluatie een belangrijke randvoorwaarde is voor de kwaliteit en legitimiteit van het onderwijsbestel. Het structureel borgen van representatieve jongerenvertegenwoordiging voor deze groep past binnen deze doelstellingen en draagt bij aan duurzaam en inclusief onderwijsbeleid.

Met dit amendement wordt de structurele subsidie voor LBVSO in artikel 03 Voortgezet onderwijs verhoogd naar €240.000 per jaar. Dit betekent een verdubbeling van de huidige subsidie, zodat de organisatie haar werkzaamheden duurzaam kan voortzetten en uitbreiden. Dit bedrag doet recht aan de structurele taken die de organisatie inmiddels vervult. Het is een proportionele en noodzakelijke borging van een reeds erkende vertegenwoordigende functie. De dekking vindt plaats door een verlaging in artikel 03 Voortgezet onderwijs en artikel 09 Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid, zonder dat dit ten koste gaat van bestaande beleidsverplichtingen, doordat gebruik wordt gemaakt van de binnen deze artikelen beschikbare beleidsmatig gereserveerde ruimte. Hiermee wordt een structureel ongelijkheid in de financiering van vertegenwoordiging van kinderen en jongeren met ondersteuningsbehoefte in het onderwijs weggenomen en wordt invulling gegeven aan de verplichting om ook leerlingen met een ondersteuningsbehoefte volwaardig te betrekken bij onderwijsbeleid.

¹ <https://www.lbvso.nl/ontwikkelaanpak-neurodiversiteit-in-het-onderwijs>

Verworpen. Voor: SP, 50PLUS, GroenLinks-PvdA, Volt, PvdD, DENK, BBB en PVV.

Begrotingsstaat artikel 04 Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

Begrotingsstaat artikel 08 Internationaal beleid

Begrotingsstaat artikel 25 Emancipatie

85 → 134 → **138** (Tseggai) over het gelijktrekken van beleid omtrent restitutie van les-, cursus- en collegegeld

Met dit amendement stelt de indiener voor om het beleid omtrent restitutie van les-, cursus- en collegegeld tussen alle studenten gelijk te trekken. Als gevolg van het amendement zal het Uitvoeringsbesluit Les- en cursusgeldwet 2000 en de Regeling Les- en cursusgeldwet moeten worden aangepast. De doorvoering van de wijziging uitvoeringstechnisch kan op zijn vroegst met ingang van het studiejaar 2027/28 mogelijk zijn. Daarbij wordt nu een bedrag van € 4,5 miljoen aan verplichtingen opgenomen, aangezien de rijksbijdrage aan mbo-instellingen voor het jaar 2027 in het najaar van 2026 wordt beschikt. Daarmee wordt de verplichting aangegaan, met welke reden op artikel 4 de verplichtingenruimte in 2026 wordt opgehoogd.

Op dit moment worden mbo-studenten benadeeld ten opzichte van hbo- en wo-studenten als zij stoppen met hun studie. Hbo- en wo-studenten krijgen automatisch en zonder voorwaarden hun collegegeld terug bij tijdige uitschrijving. Mbo-studenten komen alleen in aanmerking voor restitutie van het lesgeld onder hele specifieke voorwaarden, zoals het hebben van een ernstige ziekte. Voor het overgrote deel van de mbo-studenten geldt dus dat zij cursus- en lesgeld moeten betalen voor de resterende maanden onderwijs terwijl zij dit niet meer volgen. Ook moeten zij zelf een aanvraag doen bij DUO (voor lesgeld in het geval van een bol- opleiding of vavo) of bij de onderwijsinstelling (voor cursusgeld in het geval van bbl-studenten), in plaats van automatische restitutie. De indiener leest in het coalitieakkoord Aan de slag! Bouwen aan een beter Nederland van D66, VVD en CDA dat

datum 24 maart 2026

blad 8

'Studeren in het mbo staat gelijk aan studeren in hbo of wo' (p.48) en neemt daarmee aan dat bovengenoemde ongelijkheid dan ook sowieso wordt rechtgetrokken.

Het niet restitueren van het les- of cursusgeld in het mbo en vavo is oorspronkelijk bedoeld om studenten te stimuleren een startkwalificatie te halen. De indiener acht de financiële prikkel in de vorm van terughoudend restitutiebeleid niet proportioneel voor het doel om voortijdige uitval van mbo-studenten zo veel mogelijk te voorkomen. Indiener is van mening dat voortijdig schoolverlaten zo veel mogelijk moet worden voorkomen maar dat andere maatregelen zoals flexibele instroommomenten, goede voorlichting & loopbaanbegeleiding en oriëntatiëjaren in het mbo veel effectiever zijn in het aanpakken van voortijdige uitval. Daarnaast kent de studiefinanciering voor bol-studenten niveau 3 en 4 de prestatiebeurssystematiek, die studenten reeds financieel stimuleert om een diploma te behalen.

De kosten voor automatische restitutie les- en cursusgeld komen via een olopende reeks uit op structureel € 27 miljoen:

x € 1000						-/-
= saldoverbeterend						
	2027	2028	2029	2030	3031	Structureel
Lesgeld	9.000	18.000	18.000	18.000	18.000	18.000
Cursusgeld	4.500	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000
Totaal	13.500	27.000	27.000	27.000	27.000	27.000

Deze reeks is inclusief uitvoeringskosten. Voor de uitvoeringskosten voor DUO (lesgeld) geldt dat deze in het eerste jaar incidenteel € 1 miljoen betreffen. De verminderde lesgeldontvangsten zijn in dat jaar € 8 miljoen. Vanaf het tweede jaar is er een structurele situatie van € 18 miljoen. De aanpassing in het restitutiebeleid kost in totaal 27 miljoen euro structureel. Hiervoor is 18 miljoen bedoeld voor de restitutie van lesgeld en 9 miljoen voor de restitutie van cursusgeld.

Dekking vindt de indiener voor 2026 in de beleidsmatige reserve op de artikelen 8 (€ 2,5 miljoen in 2026) en 25 ((€ 2 miljoen), en daarna op de artikelen 4 (€5,8 miljoen in 2027, daarna €11,6 miljoen), artikel 6 (€ 4,3 miljoen in 2027, daarna €8,6 miljoen) en artikel 7 (€3,4 miljoen in 2027, daarna €6,8 miljoen).

Verworpen. Voor: SP, 50PLUS, GroenLinks-PvdA, Volt, PvdD, DENK, BBB en PVV.

Begrotingsstaat artikel 06 Hoger beroepsonderwijs

Begrotingsstaat artikel 07 Wetenschappelijk onderwijs

75 → 126 → 127 → **137** (Abdi) over het per collegejaar 2026-2027 bieden van toegankelijk vervolgonderwijs aan Oekraïense jongeren

Nederland wil Oekraïne hulp bieden waar dat kan. Het bieden van toegankelijk vervolgonderwijs aan Oekraïense jongeren past binnen deze ambitie. Studenten die afkomstig zijn uit een land dat geen onderdeel is van de Europese Economische Ruimte betalen het instellingscollegegeld. Dat is aanzienlijk hoger dan het normale wettelijk vastgestelde collegegeld. Het gevolg daarvan is dat veel Oekraïense vluchtelingstudenten niet in staat zijn om vervolgonderwijs te volgen, ook als zij in Nederland hun middelbareschooldiploma hebben gehaald.

Dit amendement voorziet in een tijdelijke oplossing voor de Oekraïense studenten die thans aan een instelling voor hoger en wetenschappelijk onderwijs studeren. Voor de reguliere groep worden de kabinetsvoorstellen afgewacht of het per 1 september 2027 voor Oekraïense studenten mogelijk wordt gemaakt om te studeren tegen het wettelijk collegegeld. Dat is goed nieuws, behalve voor de jongeren die komend collegejaar 2026-2027 willen starten met studeren. Voor dit enkele overbruggingsjaar is een snelle oplossing noodzakelijk.

Indiener stelt voor om de afgebakende groep Oekraïense jongeren per collegejaar 2026-2027 toegankelijk vervolgonderwijs te bieden: studeren tegen wettelijk collegegeldtarief in plaats van het huidige hogere instellingscollegegeld. Dat draagt bij aan hun ontwikkeling en arbeidsmarktperspectief, in Oekraïne en in Nederland. Afgaande op de cijfers van het

datum 24 maart 2026

blad 9

ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (TK 2025-2026, 36800 VIII, nr. 4, pag. 5) gaat het momenteel om 714 Oekraïense ontheemden die in Nederland hbo- en wo-onderwijs volgen. In totaal genieten zo'n 8.400 Oekraïense scholieren in Nederland onderwijs, waarvan een gedeelte wil doorstromen naar het hoger onderwijs. Naar verwachting betreft het 1.000 Oekraïense scholieren die komend collegejaar willen gaan studeren. Met dit amendement ontstaat financiële ruimte om deze 1.000 Oekraïense jongeren komend collegejaar te laten starten met studeren.

De benodigde middelen worden geraamd op 10 miljoen euro voor het lopende begrotingsjaar. Dekking wordt gevonden in de niet-juridische verplichte budgetflexibiliteit van de artikelen 06 en 07.

Verworpen. Voor: SP, 50PLUS, GroenLinks-PvdA, Volt, PvdD, DENK, SGP, ChristenUnie, JA21 en BBB.

Begrotingsstaat artikel 09 Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid

73 (Beckerman) over het doorschuiven van de onderuitputting op subsidies voor zij-instromers zodat dit bedrag in de toekomst daaraan besteed kan worden

Dit amendement regelt dat de onderuitputting van 14,585 miljoen euro op de begroting van OCW voor 2025 op subsidies voor zij-instromers in het onderwijs doorgeschoven wordt naar 2026 zodat dit bedrag in de toekomst alsnog daaraan besteed kan worden in het kader van de invulling van het Actieplan Tijd voor de zij-instromer van de AOb. Het lerarentekort is urgent en zij-instromers kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de oplossing hiervan. In een met brede steun van de Kamer aangenomen motie van de leden Moorman en Beckerman, kamerstuk 31293-848, is de regering verzocht onderzoek te doen naar de uitvoering en benodigde middelen voor het Actieplan Tijd voor de zij-instromer. Het kabinet heeft in haar reactie aangegeven nog voor de Voorjaarsnota hierop te reageren. Gezien de urgentie van het lerarentekort en het gegeven dat we nu al weten dat hier financiële middelen voor nodig zullen zijn, is het verstandig om waar mogelijk nu al geld hiervoor beschikbaar te maken.

Verworpen. Voor: SP, 50PLUS, GroenLinks-PvdA, Volt, PvdD, DENK, SGP, ChristenUnie, BBB, Lid Keijzer en FVD.

Begrotingsstaat artikel 25 Emancipatie

70 → 84 (Stoffer en Claassen) over een bedrag voor behoud van grote monumentale kerken

Het onderhoud van grote monumentale kerken plaatst eigenaren voor grote moeilijkheden. De situatie van bepaalde monumenten is kritiek en de kosten zijn hoog. De bestaande subsidieregelingen zijn niet toereikend om aan de vraag te voldoen. Ondergetekende meent dat ook van de Rijksoverheid extra inzet verwacht mag worden om de instandhouding van deze Rijksmonumenten te kunnen blijven garanderen. Deze monumenten vormen een prominent onderdeel van de publieke ruimte.

Bij de onderhandelingen over de begroting OCW 2025 is een bedrag van 5 miljoen vrijgemaakt voor het behoud van grote monumentale kerken. Dit bedrag is structureel beschikbaar binnen de Subsidieregeling Instandhouding Monumenten (Sim), maar het is slechts een eerste aanzet gelet op de grote opgaven waar eigenaren voor staan. Dit amendement stelt daarom als vervolg een bedrag van 10 miljoen beschikbaar voor deze categorie grote monumenten.

Dekking wordt gevonden in de vrij te besteden middelen van de artikelen 15 Media en 25 Emancipatie en aanvullend de beleidsmatig gereserveerde middelen van artikel 14 Cultuur, niet zijnde de subsidies voor erfgoed.

Verworpen. Voor: SP, SGP, ChristenUnie, JA21, BBB, Lid Keijzer, Groep Markuszower, PVV en FVD.